44512

Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka stane 1 Din.

Naročnina: Za tuzemstvo: z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60, za inozemstvo Din 60 in poštnina posebej. Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek dopoldne. Uredništvo Ljubljana, Šelenburgova 6/II. Upravništvo: Maribor, Ruška c. 7. Nefrankirana pisma in dopisi brez podpisov se ne sprejemajo.

Št. 1. Ljubljana, četrtek, 16. avgusta 1923. 1. leto.

Zedinjenje.

Sklepi celjskega kongresa in obnovitev pokrajinske organizacije SPJ za Slovenijo.

Zgodovinski kongres — da se poslužimo besed referentov in debatantov na izrednem pokrajinskem zboru — mejnik v razvojnem gibanju socialistič no organiziranega proletarijata, velepomemben za konsolidacijo našega gibanja v mejah Slovenije in važen za socialistični pokret v celi državi, je preteklo nedeljo, 12. avgusta v Celju zaključil svoje delo z uspehom: *zedinjenje organizatorično ločenih strankinih delov v obnovljeni pokrajinski organizaciji in v okviru Socialistične stranke Jugoslavije je proklamiral kongres enoglasno.*

Autoriteta stranke je obveljala ponovno; sklepu glavnega strankinega vodstva, najvišje strankine instance do septemberskega kongresa v Beogradu se je odzvalo 25 organizacij; 1667 članov je poslalo na kongres 31 delegatov. V referatih in v debati se je jasno izražala volja organiziranega socialističnega proletarijata, ki je poslal na kongres svoje delegacije z jasno in odločno zahtevo po zedinjenju.

Sklepi kongresa, ki so stvorjeni brez bojnega glasovanja, so plod sporazuma, doseženega po iskrenem hotenju vseh navzočih delegatov.

Dolgotrajno razdiralno delo, blatenje, sumničenje in obrekovanje je ustvarilo le hipno razdvojnost, uspeli kongres nam je jasen dokaz, da je ta negativizem tako tuj socialističnemu pojmovanju, da ne najde odziva v vrstah zavednega socialističnega proletarijata. Kongres ni nikogar izključil, pozval pa je vse socialiste, da osvoje njegove sklepe, tistih pa, ki niso in kakor pravite tudi ne bodo prišli, kongres ni izključil in jih stranka tudi ne bo vabila, sodili so se sami.

Sestava kongresa je pokazala, da je socialistična stranka v Sloveniji pretežno stranka industrijskga proletarijata, da so njene pozicije v industrijskih centrih globoko zasidrane. Stranka bodočnosti, ki se ji morajo odpovedati vsi tisti, ki žele hipnih uspehov in imajo egoistične namene. Gibanje dobiva tudi tal okrog industijskih centrov, v krajih, iz katerih se rekrutira armada za industrializacijo dežele.

Kongres se je zavedal, da je treba s tem računati in pokr. odbor je v debati gotovo dobil navodilo za svoje delo, ki ga taka situacija narekuje. V stranki moramo zbrati elito proletarijata, ki bo zanesla idejo socializma v široke mase, to je predpogoj za vzrast stranke, njenega ugleda, moralnega prestiža in edina možnost, da kot stranka širokih mas proletarijata postane odločujoč faktor v državnem in političnem življenju, ki more praktično uveljavljati svoj program. Zavedajoč se tega moramo s strankinega stališča zanikati vsak organizatorični partikularizem, vsako cepljene sil in teritorijalne razmejitve. Usoda proletarijata v Sloveniji je odvisna od one naših sodrugov na jugu države. *Sila socialističnega gibanja bo merilo za notranje politične, socialne, gospodarske in kulturne prilike v državi.*

Za socialistično stranko v Sloveniji je danes težko, da bi s praktičnim udejstvovanjem v javni upravi prevzela odgovornost za razmere, ki jih je ustvaril vladajoči meščanski režim. Uspehi niso v nobenem razmerju s potrato sil in časa v prid javnosti, ki odklanja socialistični program, ki delovanje delovskih zastopnikov v javnih korporacijah v smislu tega programa skuša sabotirati in ob vsaki priliki pripravlja zasede, da bi z demagogijo diskreditirala socialistično stranko in zanesla zmedo v mase, ki se pod njenim praporom zbirajo. Ob prihodnjih volitvah v Sloveniji, predvsem v občinske zastope, bo pokrajinski odbor gotovo dal navodila, ki bodo v skladu z naziranjem kongesa, v kolikor ne bo odločilno vplival strankin kongres ali pa bo dala bodoča strankina centralna uprava posebne direktive. *Likvidacijo sedanjega stanja, ki je nastalo vsled posebnih razmer, pa j etežko izvršiti, ker bi bilo lahko kvarnejše, če bi se spreminjalo smer s hitrimi odločitvami in brez upoštevanja dejanskega položaja.* Zato je povsem umestno, da je kongres dal tozadevno pokr. odboru širša pooblastila.

Upoštevajoč dejstvo, da sta socialistični in komunistični pokret — vprašanje demokracije in diktature, dva ločena svetova, je jasno, *da je vsako vprašanje skupnega nastopa — če že ni programatično absolutno zavrgljivo — vprašanje stranke kot celote in to v smislu kongresnih sklepov.*

Osvojitev tega naziranja pomeni tudi likvidacijo dosedanjih odnošajev med socialistično stranko in strokovnimi organizacijami amsterdamske smeri: komunistična ofenziva na političnem polju in v strokovnih organizacijah nam dokazuje, da je vsako »neutraliziranje« in ločitev gibanja le cepljenje naših sil po želji naših nasprotnikov, upostavitev najožjih odnošajev med politično in strokovno organizacijo je le protivtež in sigurno orožje v usiljenem boju proti komunistični stranki in da iz teh razlogov tudi naših vezi s socialističnimi gospodarskimi organizacijami ni treba maskirati

Organizatorično se mora stranka prilagoditi svojemu idejnemu pravcu. Pri tem delu mora razdeliti svoje sile. Z upoštevanjem gornjih navedb je razumljivo, da je strankina pokr. uprava prenesla svoj sedež v Celje. Novo strankino pokrajinsko glasilo, zunanji znak zedinjenja »Socialist«, ki je obvezen za vse strankine člane, bo idejna in organizatorična vez socialističnega gibanja v Sloveniji.

Vsi, ki ste sodelovali na kongresu, vsi, ki ste pozdravili kongres in bi boste njegove sklepe osvojili, **zavedajte se, da je z vzrastom Socialstične stranke Jugoslavije zagotovljena bodočnost proletarjata in v tem smislu delajte na političnem, gospodarskem in strokovnem polju.**

—r —n.

Vsem naročnikom in čitateljem „Socialista“!

Z današnjo številko se je »Enakost« pretvorila v »Socialista« in kar je glavno, postala je strankino glasilo za celo Slovenijo. Nujna dolžnost vseh strankinih zaupnikov in organizacij v Sloveniji je, da list širijo, da nam takoj javijo nove naročnike, da organizirajo kolportažo in pobirajo inserate.

Uredništvo lista se je preselilo v Ljubljano, **vendar pa ostane uprava slejkoprej v Mariboru, Ruška cesta 5.** Semkaj naj se pošiljajo imena naročnikov, poverjenikov in kolporterjev, sploh vse kar se tiče uprave. Obenem vabimo vse dosedanje naročnike, da naj naročnino vselej redno obračunajo. List se bo neusmiljeno ustavil, kdor bo z naročnino zaostal.

Na delo za razširjanje »Socialista« po vsej Sloveniji!

Uprava.

Potek izrednega pokrajinskega kongresa.

Sklepi in resolucije.

Proti militarizaciji železničarjev, za pravice železničarjev, rudarjev, mornarjev in delovskega razreda sploh.

Izredni pokrajinski kongres SPJ za Slovenijo obsoja uničujočo politiko centralne vlade, ki z nupoštevanjem dejanskih razmer izroča železničarje in državne nameščence ter njihove družine pomanjkanju in bedi, da upropašča njihove telesne in duševne sile, da z doslednim preziranjem in neupoštevanjem njihovih prošenj za izpolnitev življenskih zahtev žene železničarje in državne nameščence v obup in v stavke, ki se jih izmozgani poslužujejo kot zadnjega sredstva. Kongres odločno obsoja, da je centralna vlada, ki bi ji moral biti princip socialne pravičnosti napram zaščite potrebnim državljanom vodilen motiv, osvojila kapitalistično načelo izkoriščanja in uničevanja delovnih sil lastnih državljanov.

Izredni pokrajinski kongres SPJ za Slovenijo protestira najodločnejše proti meram centralne vlade, ki jih je podvzela proti za svoj življenski obstanek se borečim železničarjem in državnim nameščencem. Predvsem je ogorčen nad militarizacijo železničarjev, ki ne samo, da se je izvršila preko določb vojaškega zakona, tudi nad starčki in ženskami, pomeni golo nasilje, ker tepta koalicijsko pravo, svobodno gibanje in onemogoča obrambo izkoriščanih. Kongres mora obsoditi najodločnejše uporabljanje zakona o zaščiti države kot sredstva za udušenje delovskega gibanja.

Kongres je razočaran nad postopanjem vlade, ki ne najde sredstev, ki prisilila lastnike parobrod. društev, da bi končno sprejeli upravičene zahteve mornarjev, ki vztrajajo v gigantskem boju za golo življenje z zasebnim kapitalističnim udruženjem, čudi se, da prenaša vlada v pozi mirnega opazovalca štrajk, ki je zaprl žile dovodnice državnega gospodarstva in izzval bojkot našemu prekmorskemu prometu in to tudi še potem, ko se je o upravičenosti zahtevk stavkajočih mornarjev tudi sama prepričala.

Kongresu je nerazumljivo, da vlada z vso pasivnostjo in neverjetno ravnodušnostjo dopušča igračkanje premogovnih kapitalističnih magnatov-inozemcev z delavstvom v premogovnih revirjih Slovenije. V premogovnem revirju Slovenije stavkajoči rudarji stoje v boju za izboljšanje svojega življenskega položaja in to tudi še danes, ko je vlada dovolila družbi na račun konsumentov povišanje cen promoga.

Kongres poziva vlado, da reši delovski razred bede, predvsem da zboljša obupni položaj železničarjev in državnih nameščencev in da prisili s pomočjo socialne zaščitne zakonodaje tudi domači in inozemski zasebni kapital, da ne bo ogrožal delavčevega življenja. Kongres izjavlja, da stoji socialistično delavstvo na strani za svoje pravice se borečih delavskih kategorij in najodločneje obsojajoč vladino nasilje in pasivnost v navedenih primerih, zahteva, da zaščiti državne in delovske koristi pred zasebnim kapitalizmom s podržavljenjem rudnikov in morske plovbe in da končno uveljavi princip socialne pravičnosti in delavske začite.

II.

Izredni pokrajinski kongres SPJ sklene na podlagi programa in štatuta SPJ ustanoviti pokrajinsko organizacijo za Slovenijo s sedežem v Celju ter osvaja kongresu predloženi strankin pokrajinski pravilnik.

III.

Glede ureditve strankinega časopisja je kongres sklenil:

1. da se se izdajata za teritorij Slovenije, do nadaljnega samo en slov. in en nemško pisan politični tednik. Slovenski tednik se bo imenoval »*Socialist*« nemški »*Volksstimme*«. Uprave dosedanjih slovenskih listov imajo izročiti predplačano naročnino upravi »Socialista« in sporočiti svojim naročnikom, da bodo dobivali v bodoče mesto dosedanjih listov novo skupno glasilo stranke. Istotako naj skrbe za izvedbe tega sklepa tudi naročniki sami.

2. Da je organizacijam v Sloveniji pod sankcijo izključitve iz stranke prepovedano izdajati brez dovoljenja Pokrajinskega odbora separatne liste.

3. Da se prepoveduje sprejemati v naše liste napade na osebe in organe, ki jih ni Pokrajinski odbor prej izključil iz stranke.

4. Upravništvo lista se pooblašča, da ukrepa o vsem, kar je potrebno za vzdrževanje gospodarskega ravnovesja pri listih po svobodnem prevdarku in da sklepa zlasti o naročnini.

IV.

Pokrajinski odbor pokrajinske organizacije SPJ za Slovenijo, izvoljen na predlog odbora za organizacijo stranke na izrednem pokrajinskem kongresu:

a) Načelstvo: *Petejan Josip, Koren Franjo, Felicijan Karol, Štraus Ivan.*

b) Kontrola: *Dr. Korun Milan, Čobal Melhijor, Rozman Fr.*

c) Širši odbor: *Vrbančič Martin, Uratnik Filip, Doberšek Karol.*

d) Namestniki: *Tomc Josip, Čeh Lojze, Pader Franc.*

ZBOROVANJE.

Pevski zbor »Naprej« iz Celja zapoje socialistično koračnico in »Delavski pozdrav«.

Ob 9. uri otvori v imenu glavnega strankinega odbora izredni pokrajinski kongres

s. Bukšek: V imenu glavnega strankinega odbora otvarjam današnji izredni strankin pokrajinski kongres za Slovenijo. Za sklicanje kongresa so bile merodajne razmere, ki so zavladale v strankinem gibanju v Sloveniji, ki so razcepile gibanje in povzročile celo vrsto neusnehov. Glavna strankina uprava je dobila posebno v zadnjem času iz Slovenije več pozivov od organizacij, ki so zahtevale, da naj napravi red v socialističnem gibanju v Sloveniji. Vendar tudi brez teh pozivov bi bila strankina glavna uprava napravila to, kar je storila na poziv organizacij in to zato, ker je to bila njena dolžnost, kot najvišje strankine instance, ki jo je priznal tudi trboveljski kongres. Sklicanje strankinega pokrajinskega zbora ni noben carski ukaz, ampak izpolnjevanje štatutaričnih določb, ki nalagajo glavnemu strankinemu odboru to dolžnost. V Socialistični stranki vladajo demokratična načela in centralna strankina uprava ni hotela odločiti v sporu, ki je nastal v Sloveniji, predno ni zaslišala mnenja in presodila situacije pred merodajnim forumom; današnjemu kongresu pripisuje glavna strankina uprava posebno važnost, ne pričakuje sicer popolnega uspeha ali želi pa, da bi naj bil to začetek organizatoričnega presnavljanja v Sloveniji. S tega vidika pozdravlja glavna strankina uprava današnji kongres. (Odobravanje.)

Predložen je dnevni red:

1. Konstituiranje kongresa.
2. Organizacija SPJ za Slovenijo (poročevalec s. Petejan).
3. Volitev pokrajinskega odnosno oblastnih odborov.
4. Strankin tisk v Sloveniji (poročevalec s. Uratnik).
5. Raznoterosti.

K 1. točki dnevnega reda predlaga s. Koren sledeče predsedstvo kongresa ss.: *Koruna za predsednika, Tomca za podpredsednika in Tekavca ter Golmajerja za zapisnikarja.*

Ker nihče ne ugovarja, prosim za glasovanje. — (Predlog soglasno sprejet. Izvoljeni sodrugi zavzamejo mesta.)

S. Korun: Cenjeni delegati! Pozdravljam današnji kongres in se kot predsednik kongresa zahvaljujem glavnemu strankinemu odboru, da je s svojim posredovanjem omogočil današnji zbor. Kakor povsod v delavskem gibanju, tako se tudi v Sloveniji čutijo posledice vojne. Vzrok krize socialističnega pokreta v Sloveniji leži v nas samih, v vsesplošni demoralizaciji in zato je tudi edini izhod iz te krize, da sleherni izmed nas dvigne svojo lastno moralo. Današnji kongres naj začrta smernice, da se končno primemo dela za konsolidacijo stranke, ki mu bodi osnova vzgojno delovanje; ne smemo biti več stranka, ki je kakor mornar na razburkanem morju brez jadra. V obeh omenjenih pravcih obnavljamo strankino organizacijo v Sloveniji in potem bomo smeli reči, da je kongres uspel, kakor to vsi želimo. S tega mesta pozdravljam člane glavnega partijskega odbora ss. Bukšeka, Jakšića in Divca. (Odobravanje.)

Predložen je opravilnik in predlogi za konstituiranje odborov. (Glej »Enakost št. 33.)

Ker ne želi nihče besede, je opravilnik sprejet.

Voli se:

verifikacinski odbor ss.: *Svetek Bahun, Koren, za centralo Jakšić in za oblastno tajništvo mariborsko Golouh.* (Predlog s. Eržena.)

Odbor za organizacijo, resolucije in postavitev kandidatne listess.: *Petejan, Doberšek, Poderžan, Svetek, za centralo Divac, za skupino »Zarja« s. Likar. (Predlog ss. Eržen—Uratnik.)*

Odbor za strankin tisk ss.: *Ozmec, Koren, Eržen, Uratnik, za centralo s. Bukšek in za skupino »Zarja« s. Kralj.* (Predlog s. Petejana.)

Predložene kandidatne liste za sestavo zgoraj označenih odborov so bile soglasno sprejete.

S. Korun: Današnjemu kongresu pri sostvuje tudi delegacija (ss. Likar in Kralj) socialistične skupine okrog »Zarje«. Grupa je vedno povdarjala svojo programatično skupnost s SPJ in je bila zato tudi vabljena, da pošlje svoje delegate-goste. Njeno udeležbo na kongresu pozdravljamo. (Odobravanje.)

Prihajamu k dnevnem redu; besedo ima

s. Likar: Krajevna organizacija ljubljanska pozdravlja pokrajinski kongres in je zaključila soglasno, da se udeleži današnjega pokrajinskega kongresa z dvemi delegati-gosti. Naša udeležba je torej zgolj informativna. Predlagamo pa kongresu sklepe naše organizacije, ki so bili storjeni z ozirom na našo udeležbo in ki se glase:

Ljubljanska socialistična krajevna organizacija I. stoji na stališču programa Socialistične stranke Jugoslavije; II. je prepričana, na nje udejstvovanje v ljubljanski komunalni politiki ne nasprotuje programu SSJ in je trdno odločena, da varuje svojo akcijsko svobodo v ljubljanskem občinskem svetu v svrho realizacije samoupravnega programa SSJ; III. pozdravlja vsako iskreno delo za konsolidacijo socialističnega pokreta v Sloveniji.

Besedo ima

s. Koren: V imenu celjske krajevne organizacije pozdravljam današnji kongres, ki je prevzel veliko nalogo: zediniti socialistično gibanje v Sloveniji. Celjska organizacija, ki je v najtežjih situacijah, ob času komunističnega razkola ostala enotna, je tudi danes na strani tistih, ki hočejo enotnost v strankini pokrajinski organizaciji. Kongresu želim najboljšega uspeha. (Odobravanje.)

Preide se na 2. točko dnevnega reda: organizacija stranke v Sloveniji.

Besedo ima

s. Petejan: Že s. Bukšek je povedal, da sklicanje strankinega pokrajinskega kongresa po glavnem partijskem odboru ni noben carski ukaz, ampak da je bila to njegova dolžnost in trdim, da je bil tudi čas, da se je kongres sklicalo. Niso bili posamezniki, ki so zahtevali sklicanje kongresa, bile so to kompaktne organizacije v mariborski oblastni organizacije in tudi tiste, ki so pripadale pokrajinski organizaciji; proletarijat se je naveličal tega stanja, ko so mu obenem vsled razdvojenosti v lastnih vrstah ginile moči. Morda bi obrnili naš pogled v preteklost ali te preteklosti se je škoda spominjati, naša naloga danes ni iskanje krivcev za razdejanje, ampak ustvarjanje nove organizacijske podlage za bodočnost. Od trboveljskega kongresa nima proletarijat zaznamovati uspeha, pač pa stalne zgube, predvsem na ugledu in propadanju vsled lastne nemoči. Strankina predvojna zgodovina pa beleži, da smo bili stranka, ki je imela avtoriteto, kajti politična organizacija je bila predstavnica elite socialističnega proletarijata. Kako bi moglo danes še tako biti, ko je vendar strankino glavno glasilo prevzelo nalogo, da vodi boj proti organiziranim sodrugom. Temelj nove socialistične organizacije v Sloveniji je v SPJ Trboveljski kongres, ki je proglasil zedinjenje s SPJ, je priznal s tem avtoriteto najvišje strankine instance, danes pa se najdejo ljudje, ki so sklepe kongresa svojili tako lahko, kakor jih danes zanikajo in trdijo, da je SPJ *zelena miza, pa se v istem hipu ne sramujejo, da nosi njihovo glasilo označbo pokrajinska organizacija Socialistične stranke Jugoslavije.*

Ti pojavi v našem gibanju so dovedli do neuspeha ob volitvah in morda je prav ta neuspeh zdrav za naše gibanje, za našo bodočnost. Takoj po volitvah smo v stikih z grupo Korun—Uratnik pričeli delo za sporazum. Mariborčani nismo in ne odklanjamo ničesar, kar vodi do sporazuma, mi smo bili iz organizacije izključeni, ker smo zapoznili z obračuni, kar je bilo v istem času, pozneje in danes od izvestnih ljudi za druge organizacije dovoljeno pravilo.

Na tem potu za sporazumom omenjam celjsko konferenco, ki se je vršila 8. aprila med mariborsko oblastno organizacijo, grupo Korun—Uratnik in pokrajinsko organizacijo ob navzočnosti s. Divca.. Rezultat konference je bila resolucija, ki bi omogočila sporazum brez žrtev. Zastopniki pokrajinske organizacije so jo obljubili podpirati. Zgodilo pa se je, da je bila resolucija zavržena od pokrajinskega tajništva in zaeno je bil stavljen predlog za novo konferenco v Zidanemmostu, ki je bil s svojimi demagoškimi predpisi menda pripravljen za to, da bi ga mariborska oblastna organizacija odklonila. Mariborčanom je stavilo pokrajinsko tajništvo diktat — kako se to strinja z demokratičnimi načeli — da ne smejo poslati na konferenco nobenega strankinega člana ki je zaposlen v tiskarni ali bolniški blagajni. Prav je, da odločajo delavci ali da se dela med njimi in intelektualci razliko, to je nelepa poteza, ki se je je poslužilo pokraj. tajništvo v svoje posebne svrhe. In končno, ko je oblastna organizacija mariborska poslala radi znižanja stroškov na to konferenco samo železničarje ss. Ozmeca, Bahuna in Lapuha še celo tega ni hotelo priznati z motivacijo, da morajo biti delovci različnih strok navzoči. In sklepe zidanmoške konference je osvojila mariborska oblastna organizacija takoj, pokrajinsko tajništvo pa je s svojo pisavo v pokrajinskem glasilu sklepe odklonilo, čeprav so jih sklenili manuelni delavci na zahtevo tajnika, še več, s svojo pisavo so te sklepe ironizirali. Oblastna organizacija mariborska na svoje pismeno sporočilo, da je sklepe osvojila, ni prejela od pokrajinskega tajništva nobenega odgovora in tako tudi mariborski delegati zidanmoške konference niso dobili na svoj v listih objavlien poziv nikakega odmeva. Sedaj šele prinaša glasilo pokrajinskega tajnika nekake izjave in objave in to s prav posebnim namenom. Ker temu stanju, blatenju in obrekovanju ni hotelo biti konec smo se odločili za zadnjo pot, obrnili smo se na glavni strankin odbor in mariborska oblastna organizacija je to storila s posebnim dopisom. (Čita dopis.)

Vesel sem, da se je glavni strankin odbor odzval. Danes na tem kongresu smo zbrani delegati plačujočega članstva ne na podlagi kupljenih znamk, kakor je to vedelo že tedne prej povedati glasilo pokrajinskega tajnika — in kot taki imamo pravico sklepati in odločati. Danes v tem kratkem času ne bo mogoče vsega obdelati, v vse se poglobiti; glavna naloga pa je v tem, da bo s sprejetjem pokrajinskega pravilnika začrtana meja, v kateri se bo vršilo gibanje naših organizacij. *Kongres bo danes povedal, da ne postoje v Sloveniji grupe posameznih voditeljev, ampak pokrajinska organizacija SSJ.*

Predloženi pravilnik, ki je bil 14 dni poprej objavljen — ne kakor trboveljski predložen kongresu — tvori podlago za diskusijo in izpreminjevalne predloge k štatutu, bo upoštevala komisija pri končni redakciji. Sklep kongresa pa bo obvezen tudi za manjšino.

O programatičnih in taktičnih načelih na današnjem kongresu ne bomo mogli razpravljati, o teh stvareh bo sklenal strankin kongres v Beogradu in naj naše organizacije stavijo za ta kongres primerne predloge.

Predno pričnemo diskusijo o pravilniku, bi opozoril, da so v starem pokrajinskem pravilniku določbe, ki so v principielnem nasprotju z glavnim strankinim statutom. V socialistični stranki ne more biti grup in tudi ne raznih individijev, ampak ljudje, sodrugi, ki so združeni v namenu, da dosežejo skupen cilj. In v tem stremljenju ni in ne sme biti kategorij, v SSJ more biti le tisti, ki je pripravljen na žrte, s sprejetjem v stranko imajo vsi enake obveznosti, pravice in dolžnosti. Da se ne vrivajo v stranko elementi, ki v njo ne spadajo, zato naj se skrbi s strogo kontrolo ob sprejemu, pri proletarcu-delavcu ne glejte, pazljivi bodite pri ljudeh, ki so že bili v drugih strankah, ti naj z delom za socializem izven stranke poka žejo svoje prepričanje. V stranki pa naj bodo le prepričani sodrugi; ne različno mišljenje, ne odvojeno naziranje v taktičnih stvareh more biti merodajno za presojanje njihovega prepričanja, ker ne priznamo dogme, ker nismo cerkev, pač pa stranka živih ljudi. Najzadnji delavec in prvi inteligent morata biti v stranki enaka.

Z določbami o progresivnem davku, kakor so predložene v pravilniku, se ne strinjam, predvsem to ni principielno pač pa organizacijsko vprašanje. Mariborska krajevna organizacija je sicer odklonila obveznost progresivnega davka, vendar ne napravlja iz tega nobenega vprašanja, če bo kongres sklenil drugače. Predvsem ni socialist tisti, ki plača pač pa tisti, ki dela. Kdor pride v stranko, mora ji žrtvovati vse, kolikor je v njegovi moči. V stranki smo poznali tudi take, ki so plačali in niso delali: tisti, ki plača en dinar pa dela, je več vreden kot oni, ki plača petsto dinarjev in je pasiven. Debata okoli tega vprašanja je zadnje leto prinesla stranki le materijelno in moralno zgubo.

V osnovi predloženega pravilnika je črtana označba KDZ. Zakaj naj bi se tudi strankino gibanje v Sloveniji med kmečkim proletarijatom ne vršilo pod enotno označbo SPJ, ki jo pozna podjedelski delavec tudi v ostalih pokrajinah države. V SPJ morejo priti vsi tisti, ki hočejo biti socialisti in takih mora dobiti naše gibanje na deželi, v KDZ pa so mnogi pristopali zaradi lastnih materijelnih interesov. V teku kratkih let je praksa pokazala, da je na deželi mogoča politična organizacija le na gotovem terenu, z obilnim delom na deželi in z agrarno reformo smo zastonj trošili naše sile, dočim smo naše pozicije v industrijskih centrih zanemarili. Velike uspehe smo imeli, dokler smo delili zemljo, danes bo od vseh teh ostalo le nekaj prepričanih sodrugov. Na deželo morajo pred nami zadružne organizacije za malega kmeta, strokovne za viničarje in kulturne za mladino.

V vprašanju občinske politike o taktiki v bližnji bodočnosti bo moral sklepati novi pokrajinski odbor; in bo svoje sklepe stvoril tako, da bo potrebno enotno taktiko vsepovsod stopnjema uvajal.

Načelno je vprašanje o naših odnošajih do komunistov in tu moramo izjaviti, da smo socialisti in komunisti dva ločena svetova: demokracije in diktature. V Mariboru n. pr. smo skrbno pazili, da bi se gibanje ne razdvojilo, to skrbnost z naše strani so nam plačali z zahrbtnim rovarjenjem. Komunistom povemo, da bo naš boj proti njim principielen, ne bomo vračali milo za drago — obrekovanje in blatenje — naš princip je vzgoja. Sprejmemo boj neodvisnih komunistov in ga bomo izbojevali — bodočnost bo pokazala kdo ima prav.

Organizacije, ki niso na kongresu navzoče, bomo smatrali do gotovega termina še za sestavni del stranke, potem času pa bomo ustanovili vsepovsod lastne organizacije. Sodrugi in krogi okoli »Zarje« niso brez krivde, da se je mogel zavihteti v sedlo pokrajinski tajnik, ki je ustvaril s svojim delom razdejanje. Izjava sodrugov v »Zarji«, da priznajo program SPJ upravičuje nado, da bomo — ne čez noč — vendar v najkrajšem času združeni v enotni organizaciji.

Pokrajinsko glasilo se obrača proti Beogradu in zasmehuje nas, češ, da smo sluge. *Ne bojimo se očitkov, da smo centralisti, kajti ako smo kot socialisti iskali zveze s proletarijatom celega sveta, potem jih bomo tem lažje upostavili s sodrugi na jugu države. Ako je beograjska čaršija nesramna, potem se zavedajmo tudi, da živi tam doli proletarijat, ki je nam do pičice podoben, ki morda živi v še slabših socialnih prilikah.* Jugoslovanki proletarijat si daje v svojem boju medsebojno podporo in ne more odobravati, še manj pa uveljavljati politiko lokalnega oportunizma.

Ko začne debata o organizaciji in pokr. pravilniku, naj vsak sodrug iznese svoje pomisleke, svoje predloge, da bo današnji zgodovinski kongres zaključil svoje delo z ustanovitvijo organizacije, ki je za zmago proletarijata potrebna. (Živahno odobravanje.)

(Dalje prihodnjič.)

Iz stranke.

Sklepi pokrajinskega kongresa z dne 12. avgusta 1923.

Celjski kongres je bil posvečen vprašanju strankine organizacije in vprašanju strankinega tiska.

V obeh ozirih je napravil kongres važne sklepe, ki jih v naslednjem na kratko navajamo.

Strankina organizacija. Na kongresu se je sprejel nov pravilnik, ki urejuje izpolnjujoč strankin štatut pokrajinsko organizacijo stranke. Načrt za pravilnik smo že priobčili. Kongres je na predlog posebne komisije, ki je načrt natančno proučila, načrt v nekaterih nebistvenih točkah spremenil, v vseh bistvenih točkah pa je predloženi načrt potrdil. Po načrtu tvori Slovenija enotno pokrajinsko organizacijo, za kojo veljajo vsi predpisi, ki jih predvideva strankin štatut.

Celje, Maribor in Ljubljana se organizirajo kot posebna agitacijska okrožja. Pozneje se lahko ustanove po sklepu strankinega vodstva in na zahtevo organizacij, ki zahtevajo zemljepisno zaokroženo enoto in štejejo vsaj eno petino vsega v stranki organiziranega članstva še nadaljna agitacijska okrožja. Vsako okrožje voli avtonomno po enega delegata v pokrajinski odbor, ki sklepa v posebno važnih zadevah mesto pokrajinskega načelstva.

Glede strankinega davka in strankinih financ so se sprejele v pravilnik sledeče določbe:

Začasni pravilnik za pokrajinsko organizacijo SSJ (SPJ) za Slovenijo je bil sprejet na celjskem kongresu z nekaterimi spremembami. V osnutku pravilnika se je popravil § 3 tako, da se sedaj glasi: Pokrajinsko načelstvo sestoji iz 7 članov, 3 namestnikov . . . § 28.: Okrožni odbori se volijo na okrožnih zborih, na kojih imajo sedež in glas izvoljeni delegati . . . § 30. dostavek kot tretji odstavek: Krajevne organizacije smejo izvoliti za svoje delegate tudi člane drugih krajevnih organizacij, vendar pa ne sme imeti en delegat več kakor 5 glasov. § 32. b) iz strankinega davka in raznih drugih dohodkov. Točka e in d se črtati. Prvi odstavek istega § 32 predzadnja vrsta: Ako . . . in naslednji odstavek se črtata. § 34 se glasi: Uredništvo in upravno osobje strankinih listov in ostalih strankinih insttucij nastavlja pokrajinski odbor. — § 35 se glasi: Dolžnost vsakega člana stranke je naročiti strankin ilst. Izvršilne določbe § 39 se glase: a) Pristopnina znaša 2 Din. b) strankim da vek se plačuje po tej le tabeli:

do 1200 Din	2 Din	do 2400 Din	15 Din
„ 1500 „	5 „	„ 2700 „	20 „
„ 2000 „	10 „	nad 3000 „	30 „

Kdor ima dva ali več nepreskrbljenih otrok plača davek za eno stopnjo nižje.

c) od prispevkov gre glavnemu odboru 50 para, okrožnim organizacijam 20 odstotkov celokupnih prispevkov, krajevnim organizacijam pa 25 odstotkov od njih nabranega strankinega davka.

Vsi ostali prispevki pripadajo pokrajinski organizaciji.

Način obračunavanja predpiše pokrajinsko načelstvo.

e) Stroški za konference razen rednih pokrajinskih zborov, za kojih stroške prispevajo organizacije v celoti, se krijejo tako, da plača polovico teh stroškov organizacija, ki konferenco sklicuje, polovico organizacija, ki pošlje na njo delegate.

Stroške za shode nosijo krajevne organizacije. Tam kjer še krajevnih organizacij ni, pa pokrajinski odbor.

Naslov za strankino tajništvo: Dopise za Pokrajinsko tajništvo Socialistične stranke Jugoslavije pošiljajte na naslov: Pokrajinsko tajništvo socialistične stranke Jugoslavije Celje, Gosposka ulica 2 (Franjo Koren).

Vsem strankinim organizacijam! Skličite odborove seje in sklepajte o naslednjih predlogih uprave našega časopisja, ki jih izdaja uprava na podlagi točke 4 resolucij ,ki jih je sklenil kongres v Celju.

1. Naročnina za list se določi počenši s 1. septembrom mesečno na din 5.—

2. V vseh industrijskih obratih se organizirajo poverjeništva, na katera se pošilja list pod skupnim naslovom.

3. Vsi ti poverjeniki inkasirajo mesečno naročnino. Za delo in stroške se jim prizna odškodnina v iznosu 10 odstotkov inkasirane svote.

4. Poverjeništva za več obratov se lahko po potrebi združijo.

Inkasanti za časopisje lahko inkasirajo tudi za krajevne politične organizacije. Za organizacijo nabrani denar pa imajo izročati blagajniku političnih organizacij, ki so organizirane krajevno.

Pokrajinski odbor se je na svoji prvi seji, dne 12. t. m. konstituiral: Predsednik Petejan (Maribor), podpredsednik Koren (Celje), tajnik Felicijan (Celje), blagajnik Štraus (Celje). Tajniške posle prevzameta sodrug Uratnik in Čebular.

Kulturno gibanje.

U. D. R. živalno napreduje. Prihodnji teden se prične že tudi tečaj za vaditelje, ki nam bo izvežbal kader oficirjev te rdeče armade.

Okrožni zlet Delovskih Telovadnih Enot v Šoštanj dne 9. septembra 1923. Vspored: Na predvečer, dne 8. septembra se vrši pevski koncert v dvorani hotela »Union«; po koncertu prosta zabava. 9. septembra od 9.—10. ure dopoldne sprejem gostov na kolodvoru, sprevod v mesto, slavnostno zborovanje na glavnem trgu in vaje DTE za popoldanski nastop. Ob 12. uri kosilo. Ob 2. uri popoldne zbirališče pri hotelu »Kunst« in skupen odhod na telovadišče. Nato nastop članic in članov DTE iz Maribora, Studencev, Celja, Ljubljane, Šiške in Šoštanja s prostimi vajami za olimpijado v Pragi leta 1921. in nastopi na orodju. Po nastopu veselica na vrtu hotela »Jugoslavija« s sodelovanjem rudarske godbe iz Trbovelj. Vstopnina je določena za goste s zletnimi izkaznicami, ki bodo upravičevale na polovično vožnjo po južni železnici na 6 Din za vse prireditve. Za osebe brez izkaznice bo pa vstopnina sledeča: I. prostor 15 Din, II. in III. prostor 10 Din, stojišče 6 Din. Pri tem je vključena že tudi vstopnina na veselični prostor. Na predvečer pri koncertu bo za one brez zletnih izkaznic posebna vstopnina. Vse organizacije naj se obračajo za zletne izkaznice, ki bodo stale po 50 par za komand in za vsa pojasnila na

Zletni odbor DTE v Šoštanju.

Okrožni zlet DTE dne 9. septembra t. l. je obvezen za vse enote mariborskega okrožja in sicer: DTE Šoštanj, Maribor, Celje in Črna.

Načelnik mariborskega okrožja.

Vse DTE naj takoj ispolnijo vprašalne pole, ki so jih dobile od zveze v svrho štatistike in naj jih takoj pošljejo na S. D. I. Z. »Svobodo« v Ljubljani, Židovska ulica.

Širite „Socialista“!

Mejnik.

Kongres, ki se je vršil dne 12. avgusta 1923 v Celju pomeni za Socialistično stranko v Sloveniji važen mejnik.

Zadnji čas smo šli slovenski socialisti v vedno hujše cepljenje. Posamezne skupine naše stranke so se medseboj tako ljuto napadale, da smo bili vse prej, nego ena stranka.

Naše časopisje je metalo v svet dan na dan obsodbe proti lastnim strankinim pristašem, ki bi bile strašne, ako bi bile resnične. Zdelo se je, da gre stranka v popolen razkroj in nasprotniki na desni in levi so z njim že računali. A vsi so se vračunali. Kongres v Celju je važen mejnik, ki pomenja konec dobe razkrajanja in začetek dobe zbiranja sil.

Glavni odbor naše stranke je dolgo časa pustil, da gredo dogodki v Sloveniji svojo pot. Tako so se mogle vse sile prosto razviti in pokazati, kaj znajo. Šele, ko je postalo nad vsak dvom jasno, da stranka razpada in da se politični predstavniki, ki so vodili usodo slovenskega proletarijata pred celjskim kongresom, ne strašijo niti pred zadnjim usodepolnim korakom — pred odcepitvijo slovenskega socialističnega delavstva od srbskega in hrvatskega in pred sporom z internacionalo.

Glavni odbor je uvidel, da tako ne more iti več dalje. Zato je stavil na slovensko delavstvo, vršeč dolžnost, ki jo ima kot vrhovni čuvar strankinega edinstva in strankinih intresov, po večkratnem brezuspešnem posredovanju poziv, naj se odloči, kdo je za stranko in kdo je proti njej. Poziv, naj se odloči kdo se zaveda velike važnosti državnih in mednarodnih zvez, in kdo se v zaslepljeni strasti tudi s temi važnimi interesi igra. Tako je sklical pod pretnjo, da se postavi vsak izven stranke, kdor se temu pozivu ne odzove strankin kongres v Celje.

Odzvalo se je 25 organizacij, ki štejejo 1667 članov. Pripominjamo, da so te številke absolutno točne. Verifikacijski odsek je izvršil svoje delo z veliko natančnostjo, v vseh slučajih na podlagi članskih imenikov. Vkljub tej strogosti pa se je na kongresu tudi v številkah pokazalo, da hočejo ostati dve tretjini socialističnega proletarijata Slovenije stranki tudi nadalje zvesti. Važno je pri tem zlasti še to, da so se izrekla vsa tri večja mesta Slovenije, to je: Maribor, Celje in Ljubljana za enotnost stranke. Tudi ljubljanska skupina okrog »Zarje,« ki stoji na temelju strankinega programa, ki pa je formalne vezi s stranko pretrgala, je poslala na kongres svoje odposlance. Zato trdno upamo, da bomo mogli v kratkem poročati, da se je povrnila tudi ta skupina v okrilje stranke.

Nekaj dobrih borcev za našo stvar žal še ni bilo med nami. Nadejamo pa se, da bo nadaljni potek dogodkov v kratkem odprl oči tudi onemu delavstvu, ki v Celje ni prišlo, ker se ni zavedalo vžnosti te odločitve. Mi tudi to delavstvo natančno poznamo. Med temi, ki niso prišli so tudi kraji z veliko socialistično zavestjo. Popolnoma nemogoče je, da bi ti kraji res hoteli to, kar so v metežu dogokov storili. Da bi mogli vsi reči, ako bi jih vprašali, li res hočete postati tako majhni, kakor so narodni socialisti, ki se izločajo zavestno iz velikega, mednarodnega delavskega gibanja in kojih strančica je samotno plavajoča deska sredi viharnega morja? — da bi mogli reči: Hočemo! Zato bodo, mogli začeti razmišljati, ako jim stavimo vprašanje: Ali hočete ostati še nadalje naročeni na list »Naprej« in na »Ljudski glas«, ki od 12. avgusta naprej ni več glasilo socialistične stranke Jugoslavije? Tudi če danes omahujete in pravite: Hočemo! — prišel bo čas, ko boste uvideli, da smo sledili tisti, ki smo se podali v Celje in postavili mejnik, preko katerega ne bomo pustili dosedanjega razkroja stranke, le klicu višje dolžnosti. Da smo mi ravnali, kakor nam je velevala zvestoba do stranke in do internacionale, od koje se nočemo ločiti. Ko uvidite to, pridite za nami, da zavzamete tudi ona mesta, ki so ostala v stranki žal tudi po celjskem kongresu še nezasedena.

Širite socialistično časopisje, ki je najboljše orožje proletarijata, sodrugi in sodružice, oborožimo se!

Sodobni gospodarski problemi.

Vojna je unčila velikanska premoženja. Skoro vso Belgijo in velik del Francije so spremenile bojujoče se armade v kup razvalin, iz katerih se bo dalo nekdanja cvetoča mesta z bogatimi industrijami le s težavo vpostaviti.

Francija in Belgija morate plačevati razven tega še obresti za ogromna vojna izposojila, ki sta si jih izposodile v Angliji in Ameriki. Mirovne pogodbe nalagajo vsa ta bremena na rame Nemčije. Nemčija jih je plačevala v povojnih letih le deloma. Vsa ta plačila so na eni strani res tako ogromna, da jih tudi gospodarsko bogata Nemčija težko zmore. Na drugi strani pa je povzročalo vedno padanje vrednosti marke, da nemške industrije državi še tega niso dale, kar bi lahko. Nemška država je prišla na beraško palico in res ni mogla veliko dati. Med tem pa so v Porurju, — tako se imenujejo porenski in westfalski rudniški in industrijski revirji, — podjetja cvetela in se razvijala, kakor nikdar poprej. To je vodilo do ostrega konflikta med Nemčijo in Francijo, ki se je končal v tem, da je Francija Porurje vojaško zasedla in odrezala to pokrajino, ki je vsled svojega premogovnega bogastva gospodarsko srce industrijske Nemčije, od ostalih delov države.

Ta zasedba, ki traja že več mescev, je vrgla Nemčijo v gospodarski kaos, za kojega ne moremo reči, kako se bo končal. Vrednost nemške marke je vsled neprestanega tiskanja novega papirnatega denarja strašno padla. Ena predvojna marka stane sedem milijonov sedanjih papirnatih mark!

Delavstvo pod posledicami padanja marke silno trpi. Zato je naravno, če posega, — lačno in gladno kakor je, po skrajnih programih. Čeprav pa je tok na levo pri vsem tem viden in naraven, — vendar komunistične hujskarije niti v tem trenotku med politično razumnim nemškim delavstvom ne najdejo pravega odziva. Tem bolje pa se godi pri teh razmerah kapitalistom in bankam. Ves denar, ki so ga naložili pri njih mali vlagatelji, je na mah izgubljen. Velike stvarne vrednosti, ki so jih banke s tem denarjem nakupile, so postale v času splošne bede samo vsled zmede na gospodarskem polju last kapitalističnih bankirjev. Pod utisom teh razmer ni mogla velika ujedinjena socialistična stranka dalje brezbrižno gledati, kako se jemlje ljudstvu sistematično premoženje. Izsilila je padec kabineta Cuno in odličen socialistični gospodarski strokovnjak dr. Hilferding je prevzel v najtežjem času finančno ministerstvo, da započne boj z verižništvom na najobčutljivejši točki.

Tudi druge srednjeevropske države se imajo borti, te bolj, te manj z krizo, ki jo povzroča nestalna vrednost denarja.

Posebno na Ogrskem se to zadnji čas silno občuti. Ogrska krona je tako padla, da so cene že 2235 krat višje nego pred vojno. Delavstvo zasluži komaj četrtino tega, kar je zaslužilo pred vojno. Na Ogrskem je položaj še zato posebno težak, ker delavstvo tudi nobenega političnega vpliva nima. Hortijev režim skrbi zato, da nosi vse posledice gospodarske razoranosti delavstvo. Ogrski magnati uvidevajo. da tako trajno ne pojde dalje, zato se potegujejo po vzgledu Avstrije za mednarodno posojilo. To pa se da dobiti le, če države Male entente dovolijo, da se njih reparacijske tirjatve zapostavijo za tirjatvami iz tega posojila. Mala ententa je v to na konfrenci v Sinaji tudi privolila pod pogojem, da Ogrska mednarodnega posojila ne porabi za kanone, česar se je pri gospodarstvu, ki vlada danes pri večini nasledstvenih držav, res bati.

Seveda spadamo med te države tudi mi. Naša država hira gospodarsko na tem, da vzdržuje ogromno armado, sorazmerno dosti večjo, kakor so bile armade predvojnih militarističnih držav. To je težka mora, ki leži na ramah vseh takozvanih zmagovitih držav Evrope in skrbi za to, da gre gospodarsko takozvanim zmagovalcem in premagancem popolnoma enako.

Ljudstvo je v vseh državah po vojni tepeno, pa naj se je teplo v vojski na tej ali na oni strani.

Najpametnejši so še Amerikanci. Oni so pustili Evropo svoji usodi in so začeli skrbeti za svoje gospodarstvo. Ameriška industrija ima sedaj konjunkturo kakor je še ne pomni. V Ameriki ni več brezposelnosti, ampak veliko pomanjkanje delavcev. Industrijske zveze hočejo vzeti strokovnim organizacijam ob tej priliki posredovanje za delo iz rok, kar bi pomenilo za delavstvo hud udarec.

V nasprotju s tem, pa je zavladala brezposelnost v Rusiji. Gospodarsko izčrpana mesta Rusije in zlasti pokrajine, kjer je razsajala lansko leto, lakota, ne morejo kupovati industrijskih izdelkov, ki se zato tudi ne morejo producirati.

Tako vlada v povojnem svetovnem gospodarstvu cel Babilon. Tu preobilica, tam pomanjkanje, nikjer pa ni potrebnega ravnotežja. Proletarijat stoji še pred marsikako preizkušnjo.

Politični komedianti.

Radič goljufal ljudstvo in pobegnil. — Neumnost slovenskih klerikalcev.

Eden izmed naših velikih republikancev izza zadnjih volitev, dr. Novačan, se je spokoril in postal radikal. Ta novi radikal je napisal v »Slovenski Narod« članek pod naslovom: Vsi pridite za menoj! — V tem članku trdi, da mu je dejal pri nekem razgovoru drugi republikanski komedijant gospod Stjepan Radić: Veš, Novačane, mi se bomo republiki morda odrekli, a Beograd nam bo moral to drago plačati. Saj mi pravzaprav nismo republikanska stranka, ampak samo Radičeva stranka. — Sedaj čitamo o Stjepanu Radiću nadaljne čudne reči.

Pred volitvami nam je obljubljal Radić zajedno s slovenskimi Krémžarji in Žeboti vseh deset republikanskih in avtonomističnih nebes. Takoj po volitvah je Radić svoje volilce sramotno prodal. Podpisal je pisan protokol, kjer se zavezuje, da ne bo šel v Beograd, samo zato, da bo mogla sestaviti najbolj reakcionarna stranka v državi, to je radikalna stranka sama vlado. Pri tem so mu Žeboti in Kremžarji verno pomagali. Res, da zadnji bolj iz neumnosti, kakor iz hudobije. (Kako so neumni se vidi najbolj iz tega, da so šli dokument svoje sramotne izdaje, takozvani Markov protokol, še sami objavit.) A pa našem mnenju spada tudi neumnost med največje poglavitne grehe.

Po zaslugi teh političnih komedijantov zna najbolj kapitalistična in najbolj militaristična vlada, kar smo jih kedaj imeli, še leta vladati. Vsi njeni grehi pa bodo padali na glavo izdajalca Radića in njegovih neumnih trabantov. Radić jo je s svojo demagogijo tako zavozil, da je rekel sam pri sebi: Naprej ne morem, nazaj ne smem! Kaj če bi prodal radikalom ne samo republkanstvo, ampak tudi Radićevo stranko, če bi mi Beograd to drago plačal? — In ne moremo si drugače misliti, da se je drugače zgodilo.

Radikalna vlada je grozila Radiču že dalje časa, da ga bo zaprla. Štirinajst dni prej je dala po časopisju razglašati kdaj ga bo zaprla in kje in kako strašno ga namerava obsoditi.

Kar naravnost se je to reklo: Lepo te prosimo, Radić, pobegni!

A trmasti Radić ni pobegnil. Vlada je stala pred veliko blamažo. Le s težavo se je odločila, da sklene Radića res izročiti sodišču, a obtožnica je izplahnila v malenkosten nič, v tak nič, da bi se ga še manjši junak, kakor je Radić, ne ustrašil.

A, glej, — naenkrat je Radić storil po radikalni želji in — pobegnil. Sedaj je baje v Budimpešti, na Dunaju, v Rimu in ne vemo kje še vse, — in konferira s sovražniki države, kakor pišejo radikalni listi. S tem je dan povod, da udarijo radikali ne samo po republikanski, ampak tudi po Radićevi stranki. Komu se pritem ne vsiljuje misel, da je prodal političen komedijant Radić tudi svojo Radićevo stranko radikalom, a tako, da je ostal pri tem še junak? Radić zna in tudi radikali znajo.

Manj pa znajo slovenski klerikalci in drugi avtonomisti. Te bodo privezali radikali po vrsti na klop in plačali njih zvestobo s tem, da jih vsakemu — po 25 naštejejo. Drugega pa politični komedijanti te sorte tudi ne zaslužijo.

Ali bo hodilo ljudstvo še sedaj v njihov cirkus?

Politični pregled.

SLOVENIJA.

Napredek. Naša SSJ bo po celjskem zedinjenju gotovo napredovala. Delegati, ki so se vrnili iz kongresa, so odnesli najboljši utis. Tudi delavstvo je vidno veselo toliko zaželjenega zedinjenja.

VOJVODINA.

Konferenca v Vršcu. 15. t. m. se vrši konferenca vojvodinskih organizacij SPJ katere se udeleži kot odposlanec glavnega odbora tudi s. Divac. Konferenca ima sličen namen, kakor naš celjski kongres: izravnati in prečistiti dolgoletni spor nekaterih organizacij v Vojvodini, posebno v Vršcu. Ta spor sicer ni zadobil takega obsega, kakor naš slovenski, vendar pa je že dolgo časa oviral organizacijo in konsolidacijo našega pokreta na jugu. Od konfrence si obetamo uspeha ter upamo, da bo ta konferenca pomogla tudi na jugu k lepšemu napredku stranke.

SRBIJA.

Delavski zbor. Dne 12. t. m. se je vršil v Beogradu v Delavskem domu velik protestni zbor vsega beogradskega delavstva, ki je bil sklican v svrho protesta pri militarizaciji železničarjev, proti zadžanju vlade v štrajku pomorščakov in rudarjev v Sloveniji. Zbor je bil ogromno obiskan in so se sprejele resolucije v smislu namena shoda. Vsi govorniki so najostrejše kritizirali vladino reakcionarno protidelavsko politiko. Dočim so svoj čas radikalci, ko so bile v parlamentu debate o delavski zaščitni zakonodaji, odklanjali socialistično stališče, da naj stoji država v vseh mezdnih sporih ob strani delavstva in dočim so takrat radikalni ministri zagovarjali princip neumešavanja vlade v spore med delavstvom in podjetniki, so sedaj radikalci pokazali odkrito svoje protidelavsko lice in se v vseh mezdnih sporih postavljajo proti delavstvu in s pomočjo Korošca in Radića rojena samoradikalska vladá pomaga z bajoneti vojakov in žandarjev kapitalistom kri izkoriščanju delavstva!

NOTRANJI POLITIČNI POLOŽAJ.

Velika vročina, ki je zavladala v Beogradu, je povzročila, da se je preselil politični center države iz Beograda na Bled. Najprej je prispel na Bled kralj Aleksander in kraljica in za njima pa še romunska kraljeva dvojica. Poleg kronanih glav so se pa zbrali že razni ministri in »diplomatje«, ki živahno konferirajo. Konferenc s kraljem se udeležujeta tudi Anton Kristan in dr. Novačan. Manjka samo še Radić. Zadnje vesti poročajo, da prispeta na Bled tudi romunski prestolonaslednik in prestolonaslednica ter grška kneginja Irena. Na Blegu je pač hladno.

V nedeljo 5. avgusta je živela Ljubljana v znamenju kongresov. Ta dan sta se vršila učiteljski in novinarski kongres. Iz poročil posnemamo, da so se učitelji na svojem kongresu dobro sporazumeli, dočim so se novinarji pošteno skregali radi vprašanja tiskovne svobode in priznanja sovjetske Rusije. Učitelji so na svoje resolucije in zahteve po zboljšanju skoroda obupnih stanovskih razmer prejeli od kralja iz Bleda ginljiv pozdrav pomešan z bodrilnimi besedami, ki jih zadovlji brez vseh denarnih pripomočkov do prihodnjega kongresa!

Markov protokol je zaprl klerikalcem sapo. Mislili so, da bodo z njegovo objavo udarili radikale ali ost se je takoj obrnila proti njim, ker je iz tega protokola razvidno, da so prodali Slovenijo in avtonomijo za skledo ječe; sedaj so jih pa radikali še za lečo ogoljufali. Ogoljufani goljufi!

Sedaj se pripravljajo na nov »katoliški shod« (reci shod ponižnih klerikalnih tercijalk), katerega sklicujejo v Ljubljano. Vendar ni opažati več tiste vneme, s katero so se klerikalci včasih odlikovali. Vojska je učila in položila klerikalizma na mrtvaški oder.

Med starimi in mladimi demokrati se borba vztrajno nadaljuje. Starini so očividno pod velesrbsko radikalsko patronanco. Sploh se zadnje čase radikali prav pridno gibljejo. Svoje izpade prirejajo celo v Zagorje in Trbovlje, kamor včasih nobena meščanska stranka ni smela. Komunisti so menda predhodnik meščanske reakcije.

Važne izjave notranjega ministra Vujičića. Minister Vujičić je napram časnikarjem v Beogradu 8. t. m. dal nekaj važnih izjav. Govoril je najprej o mladini, ki je danes razcepljena v raznih društvih kakor Hanao (hrvaški fašisti) Srnao (srbski fašisti), in Orjuni (jugofašisti), dočim bi morala biti složen steber države. Ima prav, mladina, ki še ne pozna dovolj koruptnosti kapitalistično-militarističnega sistema, se je dala doslej složno izrabljati po raznih geslih ter podpirala buržoazno reakcijo. Danes je pa, kar je za meščanstvo res hudo, zelo razcepljena, četudi je vsa po svoje nacionalistična. Hrvatskega vprašanja se je dotaknil ter rekel, da ga sploh ni, da je država na zunaj priznana ter sploh urejena(!). — Priznal je, da Radiću nič nečejo, da mu ni treba bežati, kakor se je zadnje čase pisalo. Torej je ves dirindaj, ki se je uganjal z Radićem, danes zaspal. Ministri počivajo s poslanci vred na letoviščih in Radić se je tudi potuhnil, pa že nekaj časa uživa mir — v teh pasjih dneh. Nato se je minister pečal z razdelitvijo Hrvatske ter rekel, da se parcelacija ne bo izvršila, pač pa da se bodo volivte v oblasti izvršile povsod tudi v Sloveniji najbrž že letošnjo jesen. — Ob vprašanju, kaj je z občinskimi volitvami v Vojvodini in Dalmaciji je povedal, da je izdelal nov zakon za občinske volitve, ki ga že v jeseni predloži parlamentu. Veljal naj bi za celo državo. — Bržko bi bil sprejet, bi se vršile volitve po celi državi.

Torej volitev nam zmiraj dosti obetajo, pa pri nas se niti temu ne verjame več dosti. Same volitve brez dobrih dejanj pa tudi nič ne pomenijo. Za vsak slučaj se pa bo treba pripraviti.

Delovni program ministra za vere. Novi minister dr. Janjić je podal časnikarjem v kratkih obrisih svoj program, ki predvideva konkordat med državo in katoliško cerkvijo, interkonfesionalni zakon, zakon o srbskih pravoslavnih občinah, spremembe v duhovskem in vdovskem zakladu, povišanje draginjskih doklad duhovnikom; najvažnejše je pa to, da hoče novi minister odpraviti civilni zakon in da hoče preprečiti razdelitev cerkvenih posestev v smislu zakona o agrarni reformi. Minister se hudo moti, če misli izvajati verski program Habsburžana Ferdinanda II. in odpravljati po ustavi zajamčeno svobodo vesti ter morda prisiliti ljudi svobodnega prepričanja v naročje raznih verskih družb. Razumemo, če smatra minister cerkev za najboljšo oporo sedanjega režima in se zato ne čudimo, če bo otel cerkvi zemljo pred agrarno reformo. V teh dneh, ko bo klerikalizem z evharističnimi kongresi — z bogom in hudičem — skušal utrditi svojo moč, bo navzočnost ministra za vere nov dokaz, kako daleč je država SHS od tistega, kar imenujemo svobodomiselstvo.

Občinske volitve v Srbiji. Dne 19. avgutsa t. l. vrše se po celi Srbiji občinske volitve. Občinske volitve vršeče se v celi pokrajini na en dan, so vrlo važen političen dogodek, ker omogoča pregled kako se je orientacija volivskih mas v času od zadnjih volitev spremenila. Ker so bile pri nas zadnje volitve v Narodno skupščino 18. marca t. l. in se vrše sedaj občinske volitve v Srbiji, nam bo na podlagi teh volitev mogoče presoditi, kako misli srbski volilec o sedanji vladi in njeni politiki. Važnosti teh volitev se zavedajo seveda vse stranke in delajo zato z mrzlično naglico in z vso energijo da bi bil resultat za nje čim večji in boljši. V glavnem se udeležujejo volitev tri stranke: radikalska, demokratska in zemljoradnička. Radikalska stranka deluje s pomočjo radikalne vlade z silnim terorjem in vnaprej se že more reči, da bo svobodni izraz teh volitev v Srbiji pokvarjen. Radikalci prav dobro vedo, da je njihove samoradikalske vlade konec, če propadejo pri občinskih volitvah. Demokratje, ki so se iz včerajšnjih vladinovcev naenkrat spremenili v »ogorčeno« in otročjo državotvorno opozicijo proti radikalom, čeprav niso bili v vladi nič boljši, dostikrat še mnogo slabši kot radikalci, se pod radikalnim terorjem bore za svoje postojanke. Njihov boj je težak in zdi se nam, da bodo slabo odrezali. Stranka brez idej in soustva riteljca obznan in zaščitnih zakonov ter drugih reakcionarnih zakonov pač nima povoda, da se nad terorjem drugih prito žuje. Zemljoradniki, ki se ponekod vežejo z demokrati, tudi ne bodo mogli žeti kaj prida uspehov. Delavske stranke: SPJ in »neodvisni« si tudi ne morejo delati velikih upov. SPJ je v Srbiji šele na potu organizacije in zato začasno še ni sposobna za težke boje, »neodvisni« pa so svojo taktiko odbili od sebe bivše pristaše, ki se sedaj vdinjavajo režimskim radikalcem, kakor pri nas — klerikalcem. V tak tabor vodi »revolucionarna taktika« neodvisnih komunistov.

Občinske volitve v Beogradu. Najvažnejši je boj za občino beograjsko. Dosedaj je v njej vladala radikalsko-demokratska koalicija, ki se je pokazala neznosno, koruptno in ki jo odklanja vse beograjsko prebivalstvo. Kaka je korupcija se vidi iz tega, da stane občino samo predsednik (župan) kakih 400.000 din na leto, med tem ko ima mezdni delavec kakih 12000 Din letnih dohodkov. Radikalci in demokrati so si v Beogradu pri sedanjih volitvah silno v laseh. Radikalci nastopajo pod svojo firmo, demokrati pa so se zedinili z »naprednjaki« in republikanci ter Protićevci v skupen »meščanski blok«, ki upa na zmago. Med obema strankama, radikalci in blokom se bo izbojeval 19. t. m. hud boj in je izid precej negotov. Tudi naša stranka se udeleži teh volitev v Beogradu. Za predsednika občine kandidira s. Topalovića. Na zmago ta naša lista sicer ne more upati, vendar pa bo SPJ, ki je bila že dosedaj zastopana v občini s par odborniki svoje prejšnje stanje brez dvoma ohranila in morda še kaj pridobila.

ZUNANJI POLITIČNI PREGLED.

Nemška Avstrija. Krščanski socialci (klerikalci) pod pastirjem kanclerjem Seiplom so se odpovedali republiki. Pri prihodnjih volitvah nastopijo enotno z nemškimi nacionalci, ki so najhujši monarhisti. Zopet nov dokaz, kakšni republikanci so klerikalci, kraljevi hlapci in lakaji pred prestolom vladarjev po milosti božji in neumnosti naroda.

Spor v reparacijskem vprašanju med Anglijo in Francijo se ostri in pričakuje se da bo angleški premier Baldwin s priobčitvijo dokumentov pretrgal vezi s Francijo in začel nova pogajanja z Nemčijo.

Nemčija. Vsled proste trgovine z devizami je marka v preteklih dneh padla od 1 milijona na 5 milijone za en dolar. V Nemčiji so izbruhnili nemiri. V Porurju je popolna pasivna resistenca. V Berlinu so stavkali kovinarji par dni, vendar je stavka končala. Kruh stane 160.000 mark. Trgovci z živili groze z zaprtjem trgovin. — Zanimivo je, da so **komunisti in fašisti,** oziroma monarhisti začeli skupne akcije: v posebni brošuri pišejo vodja ruskih komunistov Radek, nemški monarhist Rewentlow, Fröhlich in Möller v. d. Bruck. Med tem je Rewentlow pisal že tudi v »Rote Fahne« in govori se o **enotni fronti fašizma in komunizma!** (To naj sodrugi okoli »Glasa Svobode« in pa »Strokovne bobe« povedo svojim čitateljem!)

V Nemčiji se je dne 13. avgusta sestavila nova vlada, ki je nadomestila znano Cunovo ali vlado nemškega velekapitala. Novo vlado je sestavila nemška ljudska stranka in socialni demokrati, ki so prisiljeni po kaotičnih razmerah volili manjše zlo, to je obvarovati republiko v trenotku, ko so komunisti in fašisti na delu, da zapletejo obupano Nemčijo v meščansko vojno in uničijo delovsko gibanje. Vlado je sestavil dr. Stresemann, kancler, minister za obnovo in vicekancler Schmidt (soc.), minister za delo Braun, notranji minister Sollmann (soc.), minister za promet Oeser; finančni minister dr. Hilferding (soc.), minister za državno brambo dr. Gessler; minister pravde Radbruch (soc.); ministr. za prehrano je prevzel dr.Luther. Ministrstvo za zunanje zadeve je prevzel državni kancler; ministrstvo pošte je ostalo nezasedeno.

Vlada se je predstavila parlamentu in je z 246 glasovi proti 76 in ob vzdržanju 25 poslancev od glasovanja dobila zaupnico.

14. avgusta so potekla 4 leta odkar je bila v Nemčiji ustava sprejeta in z njo upostavljena republika.

IZ ČASOPISJA.

Iz časopisja. Avtonomist piše o «razprtijah v slovenski socialni demokraciji«. Člankar ugotavlja, da je imela slovenska socialna demokracija sijajno bodočnost, da pa je splavala ta bodočnost po vodi, ker so jo zapustili možje znanja in političnih talentov, od katerih Avtonomist nekatere tudi imenoma navaja. Mi imamo vtis, da je bil člankar pri tem vseprepovršen in preenostranski. Tako pogrešamo med tistimi, kojih izgubo stranka težko pogreša, zlasti znanega za govornika krajinskega socializma in publicista v Ljubljani, ki je več vreden, kakor vsi možje, ki nosijo v svojih togah življenje in smrt socialističnega gibanja v Sloveniji.

»**Naprej**« razgraja proti delu za konsolidacijo stranke in prinaša zadnji čas dan na dan neresnične vesti o naši mariborski tiskarni. Tozadevno je povedal resnico že »Delavec«. Delegati iz Pragerskega, ki je na celjskem kongresu vendarle mislil, da je na tem pisanju nekaj resnice se je uveril na podlagi poda-

Dopisi.

MARIBORSKO OKROŽJE.

Konec policijskega škandala v Mariboru. Pretekli petek je bil končno potem ko je grafolog univerzitetni profesor dr. Serko podal izvedeniško mnenje, sodrug Wallisch izpuščen na prosto. Preiskava je dognala, da sodrug Wallisch ni bil pisec dopisnice, ki jo odlikuje otroško-naivna vsebina. Danes res nastaja vprašanje, če smejo v naši državi vsi inozemci računiti s takim postopanjem naše caristične policije. Še bolj zanimiva pa je stvar zato, ker je bivši policijski komisar dr. Senekovič izjavil, da ni nikoli mislil, da je W. omenjeno dopisnico pisal in da je pripravljen to tudi kot priča izpovedati. Torej je le res, da je bil sodr. Wallisch žrtev nesramne denunciacije, da se ga je zaprlo zato, ker se je mariborski policiji to zdelo potrebno. Pri tej priliki bi opozorili tudi naše oblastnike, ki vkljub vladin prepovedi skušajo živeti z madžarskimi oblastmi v nekih rednih odnošajih, da naj kot pravniki ugotove, če so v to upravičeni. S. W. se je še isti dan odpeljal v Bruck, kjer je ob navdušenem sprejemu ondotnega delavstva zopet prevzel posle strankinega tajnika.

Članski sestanek mariborske krajevne organizacije SPJ bo v četrtek, dne 23. avgusta ob 8. uri v Ljudskem domu.

Da se ne pozabi. Mariborski demokrati so protestirali te dni proti preganjanju železničarjev. Zakon o zaščiti države je delo demokratske stranke in na polagi tega delavstvu sovražnega zakona nadaljujejo radikalci delo svojih demokratskih prednikov in zdi se, da izpolnjujejo le želje demokratskih ministrov. Zakon je bil naprejen proti železničarjem takoj v početku in to so vedeli tudi narodni socialisti, ki so pa vkljub temu za zakon glasovali. Železničarji zahvalite se jim!

Invalidi, vdove in sirote se pozivajo, da prineso vsak svojo sliko, ki ne sme biti stara preko treh let v uradnih urah v društveno pisarno, Rotovški trg 9. Slike se bodo sprejemale do najpozneje vštevši 19. avgusta t. l. Vsak član dobi potem v gotovem roku izstavljeno novo člansko knjižico, opemljeno s svojo sliko, ki bo potem služila kot legitimacija za znižano vožnjo po železnici. Pripomino, da velja to samo za organizirane člane, ki redno plačujejo članarino.

Sodrugi s Ptuja, Brega in Hajdine! V nedeljo, dne 26. t. m. ob 2. uri popoldne se bo vršil v gostilni Hojnik pri Bregu **javni shod,** na katerem se bo poročalo o kongresu v Celju in o drugih važnih stvareh. Pridite vsi!

Strnišče pri Ptuju. Šikaniranje delavstva od strani nekaterih gospodov pri Čučkovih podjetjih se je ponovno pričelo. Nekaj časa je izgledalo, da so se ti gospodje poboljšali, pa ni tako, ker grebenček jim je začel zopet rasti. Odpuščanje delavstva iz malenkostnih vzrokov je zopet na dnevnem redu. Za temi malenkostnimi vzroki se pa skriva nekaj druzega, o tem smo trdno prepričani in gotovi, kakor je gotovo, da bo organizacija proti krivičnemu postopanju nastopila s sredstvi, ki bodo gotovo učinkovala. Če nekateri naduteži ne vedo, jim bo delavstvo potom organizacije povedalo, kaj je pravica in kje se začne krivica; ravno tako jim bo tudi pojasnilo mejo, do katere lahko zahtevajo od delavstva izpolnjevanje dolžnosti in pa to, da so tudi gospodje, ki jih imamo v misli, dolžni delavstvo respektirati. Če se oni med seboj ne razumejo, je to nijh zadeva; delavstvo pa ne bo dopustilo, da se zaradi njih medsebojnih prepirov in osebne konkurence njega šikanira ter zapostavlja. Gospodu podjetniku pa, ki tako rad govori o

dolžnostih delavcev, prav resno svetujemo, naj se nekoliko več pobriga tudi za dolžnost drugih in naj jim pove, da delavci so siti šikan, posebno takih, ki izvirajo iz njih osebnih sporov, ali pa iz osebne mržnje do enega ali druzega delavca. Vsi skupaj pa vzemite na znanje, da bo organizacija najodločnejše nastopila proti zapostavljanju delavcev iz vzrokov, ki dišijo po nacionalizmu. In končno še to: Če mislite, da domače delavstvo ni solidarno z inozemskimi delavci, pa naj bodo ti Čehi, Nemci ali magari Turki, se zelo motite. Tudi se motite, če mislite, da vam bo šlo delavstvo — domače in tuje — na lim, ki mu ga z intrigami nastavljate. O ne, to se ne bo zgodilo, temveč se bo zgodilo nekaj druzega, namreč to, da bo organizacija poskrbela, da bo zunanje delavstvo informirano, kako je v Strnišču in da bo zvedelo, da ni res, da so v Strnišču sami »boljševiki« — kakor je neki gospod v vulgarnem smislu naziva boljševik, pridigal češkim delavcem, predno so odpotovali iz Češke v Strnišče — namreč, da je v Strnišču zavedno delavstvo, ki se zaveda dolžnosti, ki pa hoče tudi pravice in ki od inozemskih delavcev ne želi ničesar druzega, kakor proletarsko solidarnost. To, gospodje, se bo zgodilo gotovo!

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Na občinski seji, ki se je vršila v nedeljo, 29. julija je bil hec. Med drugimi je bila na dnevnem redu razprava o dopisu okrajnega glavarja glede kuluka. To je bilo za počit smeha, ko so klerikalni in samostojni odborniki eni drugim dokazovali, kdo je kriv, da je prišel kuluk na svet, in da je letos krompir cenejši. V splošnem prerekanju se je slišalo razne medklice, kakor: Pucelj minister — krompir dražji — Korošec — radikalci, so nam dali kuluk itd. — Finis je bil ta, da so eni in drugi rekli, da kuluka ne priznajo, občinski tajnik je pa dal to modrost na zapisnik. Eni in drugi se bodo pa prepričali, da kuluk ostane kuluk, tudi če ga od zadej čitaš in da po toči ne pomaga zvoniti. To so jim sicer že naši odborniki na seji skušali dopovedati, a jim ni šlo v glavo. No, ko bodo šli na roboto, bodo že razumeli. Korošec in Pucelj se jim bosta pa smejala.

Industrijsko-obrtna vzročna izložba je bila 15. t. m. otvorjena in je vsled obilice razstavljenih predmetov silno zanimiva. Obisk razstave je proti vstopnini 10 Din mogoč. Na železnicah se s tozadevnimi legitimacijami dobi polovična vožnja.

LJUBLJANSKO OKROŽJE.

Izlet DTE na Bledu prepovedan! Pokrajinska uprava za Slovenijo, odd. za notranje zadeve je prepovedal izlet Delavskih Telovadnih Enot na Bledu. Kje je še država, kjer bi se prepovedali telovadni nastopi delovskih telovadnih društev? Za Madžarsko smo prvi in za Italijo ne zaostajamo. Verjamemo, da gospodo bodejo v oči naše rdeče zastave, pride pa čas, ko se jih bode privadila in bode delovsko voljo in delovske pravice spoštovala. Zgodilo se je to v petem letu obstanka monarhistične, demokratične države SHS!

Protestni shod. Združene strokovne organizacija ljubljanske so priredile v četrtek dne 16. avgusta ob pol 6. uri zvečer v Mestnem domu protesten shod proti preganjanju železničarjev, stavkujočih mornarjev in rudarjev.

Vojska vrh Triglava! Po Ljubljani so se pred kakimi tremi tedni razširile vesti, da so Italijani zasedli Triglavski vrh. V neki trgovini so pa celo razstavili slike na katerih so bili ti Italijani naslikani v popolni človeški podobi. Orjuna je pa — da bo senzacija še večja, izdala posebno izdajo svojega časopisa, v kateri je napovedala Italiji vojno, ki naj bi se pričela v nedeljo 12. t. m. Stvar je bila že tako daleč gotova, da so orjunci celo trdili, da so Italijani poslikali Aljažev stolp vrh Triglava z italijanskimi državnimi barvami. Senzacija je bila popolna in še celo beograjska vlada se je pričela za njo zanimati. Orjunaši so pa pripravljali z vso resnostjo (!) mobilizacijo svojih »čet«. Naenkrat pa prispe odposlanec planinskega društva, in poroča osupli Ljubljani, da na Triglavu ni mogel najti nobenega Italijana (niti naslikanega ne, ki bi ga orjunaši brezdvomno bili najhujše zdelali) in da Aljažev stolp stoji tam koder je stal doslej in da je še vedno belo pobarvan kot vse poprej. Ali Orjuna je preveč vestna, da bi kar tako verjela, zato se je vseeno podala 12. t. m. na Triglav »šturmat« in našla za neko skalo skritih kakih 15 Italijanov(?). Ker je bila ta skala zelo oddaljena, se ni moglo dognati kakšni so ti Italijani, (morda so videli zapuščino prenasičenih turistov) zato je Orjuna prikorakala zopet nazaj v Ljubljano, kjer bo zopet razvila svojo »delavnost«. Cela Slovenija se je smejala, prav posebno še pa Ljubljana ki je na lastne oči gledala orjunaške štur marje in trepetala iz strahu.

Zagorje ob Savi. (Neodvisni ukradli zastavo.) Delavstvo steklarne v Zagorju je kupilo skupno obratno zastavo, za katero so nabrali socialistični zaupniki 35.000 kron, komunistični pa 5000 kron. Vkljub temu so šli komunisti po zastavo in jo hoteli zadržati. Naše so prisilili, da so morali skati pravice pri sodniji. Tudi tu se enotna fronta ni obnesla.
nih pojasnil in dokazil, da se je motil, in je izjavil pred vsem kongresom, da je resnica ravno nasprotna, kakor jo prikazuje »Naprej«.

MEŽISKO OKROŽJE.

Po odbitem napadu na Rdečo dolino. Zmago, kakor je bila objavljena v »Napreju« in o kateri ni nobenega dvoma, nam je treba izkoristiti, da napori ne bodo zastonj. V ta namen bo treba določi smernice v kolikor se še niso in sicer za dosego politične konsolidacije, gospodarske samostojnosti in ustvaritvijo krepke falange na podlagi združitve sorodnih strank, pa brez kompromisov kajpak. V prvi vrsti bo treba obračunati s tistimi — ovci, ki tvorijo kako stranko zase, pa se zovejo drugače kot po Bernotu. Take koritarje hočemo radikalno iztrebiti na poseben način. Brez Mežiške doline,torej brez nas zmagovalcev itak nobena jugoslovanska socialnodemokratič. stranka ne more obstojati niti se nanovo preroditi, kaj ti mi smo sol socialističnega pokreta Jugoslavije. Če hočejo drugod kaj doseči, obrniti se je vsem ekstremistom najprej na nas Bernotovce in ako zavržemo »Mi« von Gottes Gnaden, je konec monarhistične zarote. Te absolutne nadmoči smo sigurni. Nas sploh ne briga (kar nam stališče olajšava) noben štatut celokupne Jugoslovanske socialistične stranke (SPJ), čeravno ga je sprejel tudi njen slovenski del ali SSJ, kateri smo pripadali tudi »Naprejovci« ter smo ga svojčas sopodpisali. To bi bilo lepo, da bi se mi Bernotovci morali ravnati po teh štatutih, po nas se ima ravnati i Celje i Maribor, i Ljubljana i Beograd, sicer se ti ločijo iz edino pravoverne stranke! Ločil se je od nas tudi s. Divac, katerega ne priznavamo pravim socialistom. Naš pravi program ji izražen kratko: Avtonomna stranka v okvirju svetone internacionale. Če tudi nas Hamburški kongres ni priznal — nismo krivi mi, kajti bogve kaka lumparija ali lepše lopovstvo tiči za tem grmom. O, mi Bernotovci znamo to pogruntati! Kdor pa noče priznavati naš program, prosta mu je pot, mi lahko vztrajamo sami, kajti naša zaslomba je čista stranka brez koruptne inteligence, kot se je tako izrazil s. Krušič na shodu v Lešah. In inteligenca je vsa koruptna razun B. in M., seveda, o tem imamo že bridke izkušnje. Kdor trdi, da smo se mi ločili od Jugoslovanske socialistične stranke, torej jugoslovanske internacionale, ni pri pameti, ker ne ve še to, da se je ta stranka s svojim sedežem v Beogradu ločila od nas, ki imamo vedno sedež tam, kjer se tiska »Naprej«, sedaj torej v Krškem. Ko smo se ločili od SPJ ali bolje, ko so se ločili oni od nas »Naprejovcev« ter smo se politično osamosvojili, je umevno, da si hočemo ustvariti tudi lastno gospodarsko podlago. V ta namen se bodo izločili naši konsumi iz vrst centrale »Kunsumnih društev za Slovenijo«. Da pa ne bo takoj v začetku kraha (radi dajanja na kredit!), bomo to delali lepo počasi ter začeli najprej v Mežici. Ustanovili bodemo tukaj svoj lastni konsum, da bo tudi v gospodarskem oziru zadoščeno našemo avtonomnem stališču v svetovni in jugoslovanski internacionali. Ta sedajšnji konsum ne more procvitati, ker je vodstvo v Ljubljani, torej skoro 10 ur železniške vožnje oddaljen in poleg tega je skrajno gnil in korumpiran, zato, ker nima nobenega Bernotovca več v svoji sredi. Sedaj pa je to vodstvo sklenilo zvišati deležni kapital, kar je občni zbor tudi potrdil ter se je ta zbor postavil tudi izven naše avtonomne internacionale kakor je itak vodstvo že poprej storilo. Torej sami nesocialistični čini! Nam deležev itak ne bo treba pobirati. Anglež je nam takorekoč že ponujal potrebni kapital, zato bo vse šlo brez težkoč. Glavno pa je, da do ustanovitve lastnega konsuma ostane konsum rdeč. Če se nam potem kar od plače odteguje, niti vedeli ne bomo, da smo potrebe plačali. Torej druga ugodnost. Vrag vzemi samostojnost, o kateri samo neumneži čvekajo, da le dosežemo avtonomno socialistično stranko. Avtonomija je vendar Herz as! Pa še druge stvari! Od ogromnih dobičkov pri konsumu lahko v družbi Angležev (kajti brez nijh bo šlo bolj težko) kupimo lastno tiskarno in imamo svoj lastni list. Če bodo tudi Angleži sedeli v upravnem odboru, vendar tako grdo ne bo izgledalo kakor pa sedaj, ko sedita zloglasna dr. Korun in Dražil v gospodarskih podjetjih SPJ, torej izdajalca delavskih koristi. Polagoma dobimo z Angleži tudi našo prečastito duhovščino na svojo stran in z njo gredo kmetje skozi drn in strn. Ali bi bilo to našemu avtonomističnemu strankarskemu programu nasprotno? Nikakor ne! Potem zastopajo oni avtonomijo in mi tudi. Kar je torej enakega, bi združili, internacionalo ima mo oboji, in tako bi se prav lahko zvala naša stranka AIMD ali avton. internac. Mežiške doline. Na tej skupni podlagi bi zidali kaj krasno bodočnost. In nam očitajo, da vidimo samo do vaškega plota. Smešno, kaj ne! Zlobni jeziki trdijo sicer, da bi nam avtonomija škodovala, ker bi se lahko na podlagi zgorajšnega »indeks« spodnesel. Kak nesmisel! Angležem vendar lahko zaupamo. Pravzaprav nas cela socialistična politika in vse strokovne organizacije prav nič ne brigajo več. Mi z našim indeksom smo brez vse skrbi; vse nam je šport. O, da! Vsedelavski zlet pa, to je nekaj druzega, kajti to je povsem nekaj druzega. Kdor ni bil tam, četudi še za kruh ne zasluži dovolj, ta ni pristaš naše bodoče AIMD, tak k večjem more biti član SPJ, katere program ne priznavamo. — (V zadnjem času se že prav pogosto ponavljajo govorice, da bodo Bernotovci v Mežici ustanovili s podporo Angležev svoj lastni konsum. Zato priobčujemo na drugem mestu izvajanja našega dopisnika, ki nam v ironičnem tonu pojasnuje delo Bernotovcev, to je čiščenje v Mežiški dolini. Upamo, da dopis vsi prav razumejo. Op. ured.)

GOSPODARSTVO.

Upoštevanja vreden napredek. Ena najvažnejših delavskih zadrug v Sloveniji je brezdvomno lansko leto ustanovljena Produktivna zadruga kleparjev in drugih kovinskih strok v Ljubljani. Ta zadruga je v kratki dobi, kar obstoja, po kazala v vsakam oziru lepe uspehe in to kljub najrazličnejšemu nasprotju, kojemu so v prvih početkih delavske zadruge vedno izpostavljene. Gospodarski uspeh prvega leta je tako časten, da se lahko računa, da postane zadruga močan faktor v naši industrij. Od začetka svojega obstanka se je morala zadruga boriti često z velikimi težkočami, katere so se pa z energijo in vztrajnostjo premagale. Največje važnosti je, da se je zadruga tekom mesca julija preselila v svoje večje prostore, v katerih bo mogoče zaposliti najmanj 300 delavcev. Sedaj je razširila obratovanje tehnično tudi na druge panoge in izpolnila obrat z modernimi stroji, tako, da ji bo mogoče proizvajati raznovrstne predmete vseh kovinskih panog. Razmah zadruge pa je odvisen v glavnem od obratnega kapitala za nakup strojev in sirovin. V to svrho je zadruga javno povabila vse trezno misleče delavstvo za pristop v zadrugo, da stem uresniči svoje cilje in da se nasloni predvsem na sloje, kojim je namenjena. Pri tem se bo navadilo delavstvo na lahek način na realno sodelovanje pri lastnih gospodar. podjetjih. Posebno priporočljivo bi bilo, ako bi se strokovne organizacije (tudi posamezne podružnice) zanimale za to, ter nakupile po svojih močeh deleže. S tem bi ustvarile premoženje, ki bi na eni strani koristilo delavskemu gospodarskemu pokretu, da se more razvijati. Za slučaj mezdnih bojev bi morala dati zadruga članicam-organizacijam njih deleže za slučaj potrebe v obliki kreditov na razpolago. Tako bi služil ta denar na dve strani: na eni strani delavstvu, ki dela v gospodarski organizaciji, na drugi strani pa bi ostal za slučaj mezdnih bojev delavstvu ohranjen. Koliko delavskega denarja podpira danes banke in zadruge nedelavske ustanove? Če bi se ves delavski denar združil v lastna podjetja, kakšno gigantsko moč bi lahko predstavljali? Posamezne osebe pa naj ta način najbolje hranijo svoj denar in se obvarujejo tudi pred vsakim padcem denarja. Zakaj, delež venomer raste v svoji vrednosti. Ob ustanovitvi je bil delež vreden 5000 K, danes je že vreden 8000 K. Upoštevanja vredno je to, da se lahko plačuje v tedenskih obrokih po 25 Din. Ako pa kdo tudi tega ne zamore, mu da lahko na prošnjo načelstvo bolj ugodne plačilne pogoje. S tem sta omogočena vsakemu resnomislečemu človeku pristop in udeležba pri skupnem delu. Pozivljamo vse tiste, kateri imajo zanimanje za resno in skupno delo v gospodarskih podjetjih, naj k tej zadrugi pristopijo, ker bodo s tem dejanjem pokazali svojo pripravljenost in dobro voljo za dejansko ustvaritev boljše bodočnosti trpečega proletarijata. Odzovite se v polnem številu temu klicu.

Razpis nagrade. Rok za prijavo predloga za nov firmin napis se podaljša na splošno zahtevo do 31. avgusta 1923, istotako se dodaja k prvi še 2 manjše nagrade v znesku 100 in 50 Din, da znaša torej prva nagrada 300 Din, druga 100 Din in tretja pa 50 Din. Imena onih, kateri bodo nagradeni in tudi njihovi predlogi bodo objavljeni. Objavljamo na tem mestu pogoje za razpisano nagrado. Podpisana Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev, krovcev, ključaničarjev itd. v Ljubljani r. z. z o. z. razpisuje v svrho skrajšanja svojega imena naslova (ker je sedajni za javnost predolg), 3 nagrade za najboljše predloge iz enega ali dveh besed sestoječ naziv firme. V nazivu nove firme mora biti razvidno I. da je to kovinski obrat, kateri vzdržuje v sebi vse kovinske obrate, II. v smislu zadružništva, III. splošno pojmljivo, 4. lahko zapomljivo tudi za kmete, 5. da ni podobno sedaj obstoječim imenom kovinskih tvrdk v Jugoslaviji. Pri sestavljanju predlogov se naj misli tudi na to, da bo obrat enkrat obsegal velikanske obsežnosti ter naj se to tudi že v sedajnem upošteva, da ne bo treba pozneje naslova še enkrat premenjati. Predlogi se naj pošljejo najkasneje do 31. avgusta 1923 na naslov »Produktivna zadruga kleparjev itd. v Ljubljani,« Kolodvorska ulica 18. Posebna v to svrho določena komisija bo vse predloge pregledala in najboljše predloge nagradila z razpisano nagrado.

Žrtve afer klerikalnih voditeljev.

Iz Maribora. (Konec.)

Razmerje dr. Leskovarja do Hinterlechnerja. Iz dosedaj priobčenih poročil moremo ugotoviti v razmerju dr. Leskovar—Hinterlechner sledeče:

Postopanje Hinterlechnerja v zadevi 40 prašičev je, ker je bil prizadet dr. Leskovar sam, kakor vemo iz poročila o seji sosveta in izjavi dr. Leskovarja uplivalo na slednjega zelo razburljivo.

Izjava dr. Leskovarja po dovršeni II. komisiji napram mag. rav. Köchlerju, da vrže Hinterlechnerja skozi vrata; zaščita Kerna in izpad proti Hinterlechnerju v aktu 666/pr. Mest. mag. z dne 13. decembra 1920, vsebuje trditve, ki so zahtevale takojšnje postopanje proti Hinterlechnerju.

Dr. Leskovar je v zadevi nekega konjskega prekupčevalca Krausa, ki ga je ovadil Hinterlechner radi prestopka živ. kuž. zak., rekel proti Hinterlechnerju: »Take ljudi Vi prijavljate, ki imajo denar!«

Iz akta Kraus posnemamo, da je bilo razmerje med Hinterlechnerjem in dr. Leskovarjem, ko je še gerentoval, v spisu: »Moj zagovor« iz leta 1920, tako napeto, da je Hinterlechner v svoji obupnosti **pozval dr. Leskovarja, da naj ga izroči rednemu sodišču, če je kaj zakrivil, ali pa naj z njim človeško postopa.** To je tako težko očitanje, da bi moral Leskovar takoj Hinterlechnerja suspendirati. Pri disciplinarnem zaslišanju je dokazal Hinterlechner dr. Leskovarju vse nepravilnosti v zadevi Kraus, da ni po predpisih akta predložil deželni vladi kot nadzorovalni oblasti in da spada on pod obtožbo pa ne Hinterlechner.

Dr. Leskovar je tajil vse očitke, trdil celo, da je poslal akt v Ljubljano in ko mu je tudi to neresnico Hinterlechner dokazal in se sklicaval, da akt ni kompleten, začel se je izgovarjati dr. Leskovar, da je ta cela zadeva Kraus postranskega pomena.

Odkod take sigurne izjave? V razgovoru med Kernom in živinozdravnikom Sirkom o Hinterlechnerju, ko sodna preiskava še ni bila zaključena (oktobra 1921) se je Kern, potem, ko mu je živinozdravnik Sirk izjavil, da preiskava proti Hinterlechnerju ne bo končala z obsodbo Hinterlechnerja, izrazil: »Macht nichts, wenn er auch unschuldig ist, den Dienst wird er nicht mehr machen. dafür ist **vorgesorgt!** Einer geht, er oder ich!«

Istotako so se v Narodnem domu za časa neke veselice izrazili mesarji proti dr. Rosini: »Dienst wird er nicht mehr machen, wenn er auch zehnmal beim Gericht freigesprochen wird!«

Znano je, da so imeli mesarji in Kern dobre stike, res je tudi, da so mesarji in klerikalci v zelo ozkih odnošajih. — Nastaja vprašanje, kdo je mogel to trditev postaviti ali dati zagotovilo, predno je bil Hinterlechner suspendiran?

Iz sodnega spisa Vr. IX. 1989/21 je pa razvidna izjava priče bačnega uradnika Ferdo Leskovarja z dne 23. decembra 1921, da so se velike in težke svote plačale za to, da se Hinterlechner uniči.

Mesarji proti svobodni mesnici. Hinterlechner je hotel v Mariboru urediti takozvano svobodno mesnico.

Vsako moderno mesto ima svobodno mesnico. Maribor je po prevratu postal eksportno mesto in možnost obstoji, da se postavi svobodna mesnica. Sestavil je in pripravil pravilnik za svobodno mesnico, s katero se je tudi sosvet v svoji 33. seji dne 21. marca 1921 bavil. Deželna vlada je ta pravilnik sprejela, vendar ga še do danes ni rešila.

Znano je, da so mesarji in klerikalna stranka vedno skušali intrigirati proti svobodni mesnici, ki bi bila v korist mestnemu prebivalstvu. Zato je očividno, da so bili mesarji sovražno razpoloženi proti Hinterlechnerju, katere je vodil iz ozadja ravnatelj mestne klavnice Kern, ki je preprečil še nadaljni načrt H., izkoriščanje vseh živalskih odpadkov v mestni klavnici, kakor kadavrov sploh.

Naravno, da bi ta namera v živo zadela Kernovo nedopustno postopanje, ki je tržil z odpadki mestne klavnice za lasten žep, pri tem pa rabil mestne delavce, da so mu zbirali po klavnici, greznicah, dvorišču odpadke in jih za prodajo pripravljali. Iz vseh spisov je razvidno, da so sovražniki H. iskali spiske, kako ga ugonobiti, ker niso imeli stvarne podlage, osumničili so ga dejanj, za katere pa je vse protidokaze sodišču doprinesel, tako, da je bil krivde in kazni oproščen in je bila tudi pri dveh vzklicnih razpravah oprostilna razsodba soglasno potrjena. Disciplinarna razprava pa se je vršila s čudno in nervozno naglico.

V karakterizacijo dr. Leskovarja naj še omenimo, da je H. neštetokrat dr. Leskovarja prosil in opozarjal na nedostatke pri tržnem nadzorstvu, da se ustvari občinski laboratorij za tržno nadzorstvo in mestno klavnico, kjer se kolje tudi za eksport. Žal so pa danes mestnim živinozdravnikom ista sredstva za preiskavo na razpolago, kakor vsakemu vaškemu mesoogledniku. Cela mestna občina poseduje reci in čitaj eno samo mleč no tehtnico (lactodensimeter) s katerim je mogoče le sveže navodeno mleko konstatirati, nemogoče ali pa prav težko, če prideneš navodenemu mleku nakuhanega mleka. Dr. Leskovar je bil o teh nedostatkih obveščen, vendar zato dr. Leskovar ni imel denarja. Nagradil pa je še za novo leto 1921 Kerna s 5000 krona mi. (Predlagal je kar 10.000 kron), dasiravno je vedel, da je Kernova spretnost 40 prašičev ugonobila.

Vrniti se pa moramo še k disciplinarnemu postopanju. Ko je bil H. lani 1. avgusta kratkomalo odslovljen, sestal se je 3. avgusta 1922 prilično ob pol 6. uri popoldne z občinskim svetnikom in članom disciplinarne komisije Franom Novakom, ki je bil pri zadnji seji disciplinarnega odseka, ne pa pri tajni seji, ko se je odločevalo o H. usodi navzoč in kateri je H. pri tej priliki govoril sledeče besede: »Vi g. H. se morate pritožiti čez to disciplinarno postopanje, samo pazite če pride do obnove ali razprave, da bo akt cel, da ne bo raztrgan, razumete?« Ugotavljamo danes sledeče:

1. Ko je bila 25. 7. na dr. Rosinovo zahtevo H. izročena od dr. Leskovarja obdolžnica, je moral H. podpisati zapisnik, kateri je izginil in ga ni še sedaj pri aktu najti.

2. Kakor smo že uvodoma omenili, je imela 25. 7. 1922 H. izročena obdolžnica, ki je bila s Slanovčevim in dr. Leskovarjevim strojem pisana komaj 5 strani, na katero je dr. Rosina brez upogleda v disciplinarni akt, katerega je pa imel dr. Leskovar v svoji odvetniški pisarni(!) stvarno odgovoril.

23. septembra 1922 je pa mestni sluga pomotoma mesto dr. Leskovarju dostavil H. cel disciplinarni akt. Pri tej priliki se je ugotovilo, da je priložena disciplinarnemu aktu naenkrat obdolžnica, ki vsebuje **5—6 pol torej 20—24 strani,** tesno popisanih **z dr. Leskovarjevim strojem!** Da ne bo mogoče dvoma, pribijemo še to, da je imel ta spis dobeseden napis **»Obdolžnica«.**

Dr. Leskovar je pri glavni razpravi pred okrožnim sodiščem v Mariboru odločno zanikal obstoj take ali sploh obdolžnice. Izjavil je, da mu o tej obdolžnici ni ničesar znanega, sodišče pa, iz nam neznanega vzroka ni smatralo potrebno o tej obsežni obdolžnici razpravljati in tudi ni zaslišalo predlaganih prič. Ko je sluga opazil, da je akt pomotoma H. dostavil, je prišel čez pol ure po akt, ga zanesel k nekemu magistratnemu uradniku, in dostavil drugo jutro dr. Leskovarju. Ne sumničimo nikogar ničesar. **Vprašamo pa višje državno pravdništvo v Ljubljani,** ali ni pri zgubljenem zapisniku z dne 25. 7. 1922 in izginuli ob dolžnici upravičen sum radi kršitve zak. (§ 102 kaz. zak.)? Mogoče se bo za postopanje dr. Leskovarja v celi disciplinarni zadevi proti H. tudi odvetniška zbornica v Ljubljani interesirala.

Kaj zahtevamo? Nič manj in nič več kakor obnovo postopanja na podlagi obtožnice s konkretno podlago in to v smislu določil službenega reda. Ne gre, da bi se človeka, ki je prišel tudi v konflikt s policijo zato, ker je ovajal v kontumačni dobi nezavarovane policijske pse, preganjalo in obsodilo s tako mirno vestjo in da bi se ugonabljalo eksistenco družine.

Refren afere Leskova-Hinterlechner je referat dr. Leskovarja na lanskem katoliškem shodu: »Vera v praksi«.

Lastnik in izdajatelj Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo. — Odgovorni urednik: **Josip Ošlak.** — Tiska: Ljudska tiskarna v Mariboru, Sodna ulica 20.

Perilo, klobuke
športne čepice
dežne plašče, dežnike, čevlje, sandale, palice, nahrbtnike itd.,
se kupi najboljše pri
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Zahtevajte cenike! Zahtevajte cenike!
Peter Capuder
Ljubljana, Vidovdanska cesta 2
ima v zalogi vse potrebščine za **telovadce in telovadkinje:** kroje, srajce, čevlje za telovadbo in javne nastope.
Od centralnega odbora U. D. R. (Udruženja Delavskih Rediteljev) pooblaščeni edini dobavitelj blaga za kroje U. D. R. in celotnih krojev.
Zmerne cene! Lastni izdelki!

Redka prilika za dobičkanosno udeležbo!
Boljše nego v bankah! Bolj koristno nego v hranilnici!
Zvišanje obratne glavnice na 5 milijonov dinarjev.

Podpisana produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev itd., vabi tem potom k pristopu v podpisano zadrugo. Zadruga se bo povečala in razširila v veleobrat in poveča v to svrho svoj obratni kapital na 5 milijonov dinarjev. Pristopiti zamore vsakdo, ki se more pravoveljavno vezati.

Delež znaša 2000·— dinarjev in se obrestuje po najvišjih običajnih obrestih. Delež se lahko plačuje v tedenskih obrokih v znesku 25·— Din, po položnicah, katere izda v to svrho zadruga. Vsak član ima tudi prednost, da more vstopiti v stalno službo zadruge in je udeležen pri dobičku zadruge.

Več v članku Upoštevanja vreden napredek v št. 1 Socialista.

Rok priglasitve je do 31. avgusta 1923. Zadostuje tudi pismena prijava, nakar odpošlje načelstvo potrebne tiskovine.

Pismene prijave na naslov:

Načelstvo prod. zadruge kleparjev, inštalaterjev itd.
v Ljubljani, Kolodvorska ulica 18.